

januarjem 1875 letne plače zboljšajo, se izroči odboru v pretres.

V. Seja 24. septb. 1874. Poslanec Ůok s tovariši predlaga, da se naj v tem zasedanju še izdela postava, po kateri se bode škoda pri divjačini storjena preiskavala, cenila in povrnila morala. — Deželni odbor nasvetuje vsled sklepa od 12. dec. lansk. leta in na podlagi posvetovanj ravnateljev deželnih mestjanskih šol: da se ustanovi 6 štipendij po 500 (!) gld. za one dovršene pripravnike, ki se hoté pripravljati za učitelje na mestjanskih šolah, katerim učiteljev primanjkuje. Izuriti se morajo v matematiško-tehniških ali pa v prirodoslovnih tvarinah. Morajo pa že v ljudskih solah kot učitelji ali podučitelji službo imeti. Vsaka štipendija da se na 2 leti, po preteklih 2 letih mora dotični skušnjo napraviti in če bo za zmožnega spoznan, najmanj 6 let na mestjanski šoli služiti. Dež. odbor naj odslej skoz 5 let štipendije razpisuje in podeljuje, pred koncem te dobe pa o vspehu deželnemu zboru poroča. Predlog se izroči odboru za naučne stvari.

Slednjič se sprejme predlog dež. odbora, da se z deželne orožnice, ki je zdaj vredjena, vse pogrešljivo orožje proda, drugo pa shrani. — To je orožje, katero so svoje dni kmetom davali, kadar je bilo treba iti v boj. Leta 1848 so se dijaki s temi sulicami in dolgimi puškami na kamen igrali ter drgali z njih stoletni prah in rvavino. —

VI. Seja 26. sptb. Cesarski namestnik izroči načrt in proračun stroškov za vrvanjanje Mure od Gradca pri Radeckijevem mostu pa do srenje Cven na štajersko-ogerski meji. Vrvanjanje bo trajalo od l. 1875 do konca 1894 ter bo stalo z nakupnino zemljišč in upravnimi stroški vred 1 mil. in 530.000 gld., od ktere svote se porabi vsako leto 76.500 gld. K tem stroškom priklada država 4 desetinske, deželna blagajnica isto toliko, ukrajne blagajnice od Gradca do Ljutomer 1 desetinko, dačne srenje ob teku Mure od Gradca do Cvena vkupaj 1 desetinko. Srenjam se pa prepusti, da v smislu §. 46. dež. post. od 18. jan. 1872 svoto, ki njim pripada, nalože mejašnim posestnikom in bližnjim vodnim napravam. — Za vzdržanje že obstoječih in prihodnjih staveb, za obrambo pobjezja na poprej omenjeni črti in za upravne stroške bo treba na leto 35.000 gld., od kterih prevzame država (če dovoli drž. zbor), deželna blagajnica, ukrajne in srenjske isto toliko desetink kakor za urvanjanje reke. — Država in dež. odbor imata dolžnost in pravico stvar izvesti in nadzorovati.

Poslanec Žnidrič oglašil vprašanje do vlade zastran nadaljnega delanja graje ob Savskem pobjezju. — Predlog dež. odbora, da se trg Lempert iz sladkogorske srenje izloči in postane zasebna srenja, se po predlogu dra. Srnce in ker je c. kr. dež. predsednik izločivti ugovarjal, povrne odboru za srenjske zadeve, da stvar še enkrat pretrese. Med mnogimi prošnjami, ki so se

dotičnim odboru izročile, jih je tudi več, od poslanca kmeta Bärnfeinda oddanih, ki zahtevajo, da se posilno legaliziranje (poverenje) odpravi.

Dopisi.

Iz Gradca. (Domoljubi, držite banko „Slovenijo!“) Naši politikarji so že zdavno spoznali, da nam je, ako hočemo kedaj politično neodvisen, prost in veljaven narod postati, denarnih zavodov silno potrebno. Naše politično stanje, narodna zavest se bode in se more le po boljšem gmotnem stanju vsacega poedinega in celote zboljšati; naš narod dobi še le potem veljavo, kedar bomo primerne kapitala imeli. Kapitalne moči se pa dan danes ne spravljajo več po poljedelstvu, treba je za to drugih sredstev; poedini ne zamorejo veliko, le v združenji je sila in moč! Naše prizadevanje mora tedaj biti, da si združenimi močmi pomagamo ter si tako vsvarimo primerno število bank, hranilnic in drugih denarnih zavodov. Iz tega pa sledi, da mora naša prva in sveta dolžnost biti, da si zavode, katere že imamo, vzdržimo in ohranimo.

Največi denarni zavod Slovencev do sedaj je pa banka „Slovenija;“ ta se mora vzdržati na vsak način. Obstanek prve naše banke je zlo važen za bodočnost. Ne sme se nikakor misliti, da bi se mogel v kratkem zopet vstanoviti neki drugi in tolik denarni zavod, ako bi prva banka propala. Ne bilo bi dobiti več denarja, ker bi občinstvo zgubilo vse zaupanje v domače takošnje inštitute. Domoljuba torej skoro ni verjetno, da bi med našimi domačini zares bivala kaka izdajalska duša, kateri bi pogin „Slovenije“ mogel vseč biti. Mislim, da politika pri takih stvarih nima nič opraviti. Izgovor z različnim pol. prepričanjem bil bi tukaj prava neumnost in bi kazal duševno nezrelost in grdo popačenost vsega mišljenja. Bankine koristi in pravice se ne delijo po pol. izpovedi, nego po vplačanih denarjih. Banka ne sme in tudi ne služi strankarstvu, ona hoče koristiti liberalcem ravno kakor klerikalcem, ker ni političen, nego ljudsk denarni zavod. Da doplačevanje na akcije dobro napreduje, more nas le srčno veseliti.

Iz Celja. (Obsodba). Andrej Kunač, 23-leten hudodelnik in prav izvržek človeštva, je po noči od 6.—7. sušca t. l. v Cigelnicah fare sv. Martina pri Vurbergu svojo ženo Ano, svojo tašo Mico Polič in njeno vnukinjo, Ano Kolarič, zavratno v postelji napadel in vse tri grozovito usmrtil. Po 3dnevni končni obravnavi pred celjsko okrožno sodnijo je bil 26. t. m. od porotnikov kriv spoznan hudodelstva trojnega umora, in od sodnije k smrti na vislicah obsojen. Želeti bi bilo, da bi se taki hudodelniki brez usmiljenja umorili, drugim v svarilen vzgled, ker je naša jetnišnica že dosta premajhna, toliko je hudodelnikov! —

Od sv. Lenarta v slov. gor. (Kaki narodni gospodarji alj nacional-ekonomi da so Šent-Lenarčani!) Lenarški tržani so okr. cestnarja prisili, da je moral pri „črnem križu“ ali pri „črnem lesu“ ob veliki cesti šumo blizu 4 sežnje daleč posekati, češ, da je šuma zakotje tatov, ki v lesu na ljudi prežijo in jih napadajo. Ker je pa pri vsej storjeni krivici vendar še precej lesa ostalo, bodo „purgarji“ menda še to dali posekati, ker se zamorejo paglavci tudi tukaj poskrivati. — Ko bi ljudje tudi po drugod začeli izsekavati vse šume, po katerih se tatovi in razbojniki skrivajo, bi postala lepa „zelena“ Štajerska v malo letih ogoljena pustota.

Če pa že Šentlenarčani tako radi — seveda iz ozira na javno varnost in občno blagostanje — goščave izsekavajo, jih zavrnem na stezo v lormanskem Kamenščaku in tudi indi, da pogledajo košato grmovje ob cesti, ki ubogim kmetom veliko sena z vozov populi, kadar ga domu vozijo. Tu posekajte, če ste za občni blagor tako vneti, na vsaki strani, če hočete za sežanj grmovja, les pa pustite pri miru! (Kdo bo pa kmetom škodo na lesu povrnil? Vredn.)

Iz Radgone, 28. sept. Čudom se čudim, da se ni hitro naznanila „Gospodarju“ žalostna zguba, ki je zadela okraj gornje-radgonski že pred četrimi tjeđni. Umrli nam je namreč 1. sept. vrl, mnogozaslujen narodnjak Jožef Žitek, nad 40 let župan v Turjancih, in precej let tudi okrajni odbornik. Kot izrednemu poštenjaku, vernemu kristjanu, vzglednemu gospodarju, bodi mu s temi vsticami postavljen časten spominek.

Od sv. Lovrenca pri Ptuj. (Zdivjano pobalinstvo.) Svetejši ko je den, zlobnejše hudobije se ob njem navadno godijo. Pravim: navadno, ker zares že težko prejde praznik v letu, kateri bi bil brez hudobije — ne v okrogu dežele, nego v okrogu tudi male farice, večkrat tudi srenje! Žalibog se nam ta skušnja kaže tudi v lovrenčki fari. Ne bom našteval ničvrednih činov, ki so se v preteklosti obilno godili, pa se z dobrohotnim molčanjem zakrivali. A preteklo nedeljo 20. sept. doprinesene hudobije zamolčati več ne smem. Naj svet zve živinsko surovost nekterih naših dečkov njim v sramoto; morebiti njim to osramotenje služi v poboljšanje, kar pomozi Bog! — Neki hlapec iz Grlinec imel je znanje z neko deklino na Kukavi. To je jezilo ondotne dečke; ker je omenjeni, precej močni hlapec nektare izmed onih parkrati že poprej bil nadrl, so ga s tim večjo pazljivostjo in jezo zalezovali. Ko preteklo nedeljo po dnevi še k svoji vlačugi pride, najde ondi dva dečka. Po kratki vojski sta bila premagana, a ne užugana, ter hitita po pomoč. Vrneta se s peterimi drugovi. Vsem ni bil omenjeni hlapec kos, ter je bil od dečkov grozno pobit in polomljen. Pustijo sicer še živega na cesti ležati; ob 9. uri zvečer se pa zopet vrnejo, in ko ga še vidijo ondi na polj živega ležati, začnejo v svoji živinski si-

rovosti in besnosti po njem hoditi, da so mu ves drob pretrgali. Vendar je še do drugega jutra živel in prejel zakrament sv. poslednjega olja. Vemo uzroke tej divjosti, a rajše molčimo! Bog daj, da vsaj zločinstva ljudem oči odprejo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na Dunaji imeli so 25. in naslednje dni sept. mnogo veselja z mornarji severno-tečajne ekspedicije, ki so bili sijajno sprejeti. Pripravlja se že druga ekspedicija v deželo belih medvedov, da bo menda zopet, če se posreči, kakor je bilo zdaj: „Deutschland hoch!“

Štajersko. Od 23. sept. zboroval je prvokrat v Gradci deželni učiteljski svet. Govorilo se je med drugim tudi o Vogtovi teoriji, da je naša Eva opica bila, da bi toraj človeški rod opičjega plemena bil. Prepuščamo to skrunjenje človeka. opičarjem, ki pri svoji plitvosti čast učenjstva v tem iščejo, da s publicimi domenitvami (hipotezami) ropotajo, ker jim korenitega znanja menjka. Čudno le, ako učitelji to nagoto kažejo. — V Lipnici sklical je minister Stremayr shod volilcev, katerim je razlagal dosedanje delovanje držav. zbora, pa ob enem tudi opomnil, da ga naj ničesar ne vprašajo, ker bi kot sodružnik vlade odgovarjati ne mogel.

Česko. Lani izvoljeni federalistični drž. poslanci zgubili so svoje mandate, ker niso hoteli na Dunaj med ustavake; toraj bodo zopet — Bog si ga ve, v kolikorkrat že — nove volitve in sicer 20. t. m. za kmetske, 23. pa za mestne občine. Voliti je 33 poslancev. Ni dvoma, da bodo povsod značajni staročehi voljeni, ki zopet ne pojdejo v držav. zbor, ker ima česko kraljestvo samo svojih državnih pravic.

Z deželnih zborov:

V kranjskem je predlagal g. dr. Bleiweis, da se pomnoži število okr. zdravnikov, ker se posebno ob kužnih boleznih pomanjkanje zdravnikov živo občuti. Nasvetuje vsaj za kamniški, radoljski in krški okraj zdravnikov postaviti. Predlog se sprejme in odboru izroči.

V gornje-avstrijskem je sprejet predlog, da se vojakom ob časih zetje dopust dovoli.

V dolnje-avstrijskem je dež. predsednik poslance moral opominjati večje varčnosti iz ozira na obdačence. Dovolili so namreč mornarjem severne ekspedicije 8000 gld. nagrade, potem več srenjam 50% doklade na direktne davke. —

V českem je bil sprejet predlog dežel. odbora, da sme praško mestno starašinstvo 5 milijonov na posodo vzeti in da se ustanovi mestna hranilnica. Posojilo namenjeno je razširjenju in olepšanju mesta, stavljenju velike mesnice in osrednjega trgoišča zunaj mesta.

V gališkem dež. zboru predlagal je kmet-ski zastopnik Stempek, da se naj izdelava postava,